

LA QÜESTIÓ DEL CANNABIS

GUIÓ

1. PRÒLEG.

2. ALGUNS ASPECTES INTRODUCTORIS.

2.1. SOBRE ELS DIFERENTS NOMS DEL CANNABIS.

2.2. CANNABIS SP.

3. HISTÒRIA DEL CANNABIS.

3.1. HISTÒRIA ANTIGA.

3.2. HISTÒRIA RECENT. LA PROHIBICIÓ.

3.3. SITUACIÓ LEGAL ACTUAL.

3.4. MOVIMENTS PER LA RE-LEGALITZACIÓ DEL CANNABIS.

3.5. EN CONTRA DE LA RE-LEGALITZACIÓ.

4. USOS DEL CANNABIS.

4.1. USOS LÚDICS.

4.2. USOS TERAPÈUTICS.

4.3. USOS INDUSTRIALS.

5. OPINIÓ.

6. BIBLIOGRAFIA.

7. LINKS.

1.PRÒLEG.

El cànyom, una planta coneguda des de fa milers d'anys, s'utilitza com a droga almenys des del segle XV abans de Crist. Mencionat a les vedes índies com a beguda del Déu Indra, segons la tradició brahmànica ortodoxa proporciona agilitat a la ment, salut i potenciació dels desitjos sexuals. Algunes branques budistes la utilitzaren com a auxiliar per a la meditació, en especial la secta tântrica.

A més a més d'aquest ús lúdic i religiós, se li atribueixen des de temps immemorial propietats medicinals entre les quals mencionam la capacitat d'alleugerar mals de cap, lepra, insomni, disenteria, malalties venèries i tuberculosi, entre d'altres.

Arribada d'orient, s'incorpora dins la cultura occidental (com a droga, ja que el cànyom s'utilitza com a teixit

de molt abans) i és consumit lliurement sense cap entrebanc per part de l'administració fins 1925 (Conveni de Ginebra), en que es restringeix el seu ús per a fins mèdics i científics. La Marijuana Tax Stamp Act de 1937 suposa el control i persecució del cannabis als Estats Units, mentre que el 1971 es prohibeix amb la Convenció sobre Substàncies Psicotròpiques a nivell mundial.

El cannabis ha acompanyat a la humanitat i la seva història des de fa milers d'anys i des d'aquest segle ha estat considerada per la cultura occidental com una substància lligada a la degradació humana i, conseqüentment amb la seva prohibició, a la delinqüència. En aquest treball es volen aportar dades objectives per a un millor coneixement d'aquesta planta i tot el que l'acompanya: mites, prohibicions, tabús, moviments per la re-legalització....

2. ALGUNS ASPECTES INTRODUCTORIS.

2.1. SOBRE ELS DIFERENTS NOMS DEL CANNABIS.

Generalment, s'atribueix un origen semita a la paraula cannabis, encara que BENET 1975, li atorga un origen molt anterior. Segons l'autor, a la Bíblia (Èxode 30:23), Deu encarrega a Moisès fer un ungüent sagrat a base d'oli de mirra, canyella, Kassia i Kaneh Bosm (l'original del text consultat és en anglès). Continua dient que Kaneh Bosm s'interpreta a hebreu clàssic com a kannabos o kannabus i que la rel kan pot entendre's com a jonc o canyom, mentre que bosm vol dir aromàtic. Les primeres traduccions de la Bíblia al grec tradueixen, erròniament segons l'autor, kan com a jonc, de forma que posteriors traduccions en altres idiomes ens fan perdre el sentit original del text.

Evidentment d'aquesta rel sorgeix el canyom o cànem català, el cáñamo castellà o el chanvre francès. Altres noms que es donen són: marihuana o mota a Mèxic, kif a Marroc, hemp als països anglosaxons, hanf a Alemanya, ganja a Jamaica, bhang o grang a l'Índia. La llista de noms podria fer-se interminable. Aquests, poden ser utilitzats indistintament, encara que hi ha una tendència a utilitzar la paraula canyom o hemp per a referir-se a les varietats de la planta amb interès industrial, mentre que quan es tracta de referir-se a la mateixa per les seves propietats psicotròpiques (en aquest cas tant la planta com els seus derivats) és més comú parlar de maria, marihuana, xocolata, grifa o kif, entre molts altres.

És molt interessant també el nom que els àrabs donen a la resina i els seus derivats, haixix (hashish o hasch). Haixix vol dir herba i va ser aquesta l'herba que donà nom a la secta dels ashishins, un grup que arribà a tenir un notable poder a moltes regions de Síria i Iran i que consumien grans quantitats de cannabis per augmentar el seu valor a l'hora de realitzar saqueigs. D'aquí deriva també el terme assassí.

2.2. CANNABIS SP.

El canyom és una planta diòica (flors masculines i femenines separades en plantes diferents) originària de l'Àsia central. Al llarg de la seva història els botànics l'han anat agrupant en diferents famílies, encara que en l'actualitat s'ha arribat a definir una família quasi específica, les cannabàcies (BOLÓS, 1990). També sembla consensuada la tesi que totes les cannabis que trobam arreu del món són una sola espècie, Cannabis sativa, que tendria diferents varietats (o subespècies, segons els autors): var. indica, var. ruderalis i var. sativa. Alguns també parlen de la var. kif i la var. americana. En qualsevol dels casos és una planta herbàcia anual que s'adapta a condicions climatològiques prou diferents (és comú a totes les regions del globus excepte Austràlia), encara que sembla que li agraden els climes temperats amb pluges abundants i una estació amb una insolació que superi les vuit hores diàries. És perfectament possible sembrar-la a llocs amb climes ben diferents i fins i tot es pot adaptar a cultius en hivernacle.

Una de les seves principals característiques (en té d'altres ben importants que tractarem en altres apartats) és la síntesi de resines destinades a la protecció de flors i llavors. Aquesta resina, fumada o ingerida provoca efectes psicoactius en l'espècie humana. Dins aquesta resina trobam una vintena de cannabinòids, els alcaloids

psicoactius. D'aquests, tres són els principals: tetrahidrocanabinol (THC), cannabidiol (CBD) i àcid cannabinòlic (CBN). Tot i que el més actiu és el THC, el CBN també afecta, a la vegada que el CBD actua d'alguna forma amb el THC incrementant els seus efectes.

La composició química del THC presenta unes particularitats que tenen molt a veure amb la seva interacció amb el cos humà. A diferència d'altres drogues conegudes, el THC és la única liposoluble, és a dir, soluble en greixos i olis. Això la diferencia de la cocaïna i els opiacis (heroïna i morfina), que són hidrosolubles, i té a veure amb les seves propietats, tal i com es veurà al punt 4.2.

Una vegada feta aquesta exposició, és interessant tornar a remarcar que, tot i que hem parlat de l'origen asiàtic de la planta, també la podem trobar de forma espontània per tot el globus excepte Austràlia: segons el lloc, les concentracions dels diferents alcaloides ens donaran una varietat més o manco activa. Així, podem parlar del cànyom com la *Cannabis sativa* var. *ruderalis*, que es dona a latituds superiors als 300 N. Les concentracions de THC no superen el 0,3% i es considera originària de Rússia. Concentracions superiors al 0,3% de THC es troben a latituds inferiors als 300 N i llavors començam a parlar de marihuana (o els seus equivalents segons el país d'origen). Aquí entraria la *Cannabis sativa* var. *sativa* (Europa), *Cannabis sativa* var. *kif* (Àfrica) i la *Cannabis sativa* var. *indica* (sud-est asiàtic). Per acabar d'embullar la troça, en l'actualitat es troben multitud d'híbrids entre les varietats, de forma que es combinen les seves característiques, normalment per a poder aconseguir una alta concentració d'alcaloides (o absència, si el que prima són interessos industrials) i resistència a climes manco propicis o per el seu creixement en hivernacles. A més a més, també es troben les varietats del continent americà, normalment amb elevades concentracions de THC si ens anam a latituds tropicals.

3. HISTÒRIA DEL CANNABIS.

3.1. HISTÒRIA ANTIGA.

Àsia antiga. Les primeres evidències de cànyom es troben a la Xina del període neolític, cap el 3.000 a.C. El 2.700 a.C., l'emperador xinès Shen-Nung prescriu en un llibre de fàrmacs la resina de cànyom com a remei contra la debilitat femenina, gota, reuma, malària, grip i desmais. Al Nei-Xing, l'obra més antiga de la literatura mèdica xinesa i utilitzat encara avui dia, els seus usos són nombrosos: curar ferides obertes, inflamacions de la pell, tònic, laxant, diürètic, antídoto contra intoxicacions per sofre, així com material per a fabricar cordes i teixits. Altres textos antics també anomenen el cànyom: Salomó el menciona a la Bíblia amb el nom de kalamo. Com a suama era conegut al Sinaí i fumat a les sinagogues.

Els documents coneguts més antics escrits sobre paper són els textos budistes dels segles I i II d. C. Que es conserven al British Museum. L'anàlisi dels mateixos ha demostrat que es tracta d'una mescla de vegetals on predomina el cànyom. El primer paper de llibre imprès en grans proporcions, el Dharani o llibre dels Precs, de l'any 770 d. C., està constituït en la seva totalitat per cànyom.

Pel que fa al seu ús com a narcòtic, el primer testimoni conegut d'ebrietat produïda pel cannabis fa referència als escites. Segons Herodot (S. V a.C.), durant les cerimònies d'enterrament construeixen tendes amb lones on cremen les llavors de cànyom sobre pedres calentes. Així, fan una espècie de bany de vapor a resultes del qual els escites, ebris a causa del fum, donen crits d'alegria.

Europa arcaica. Restes de cànyom a una urna funerària de Wilmerdorf (nord-est d'Alemanya) datats del segle X a.C., testimonien l'existència de cànyom a l'Europa septentrional a temps prehistòrics. També es coneix que dues de les més antigues cultures europees on es fumava cànyom varen ser les celtes (nord-oest de França i part de l'arxipèlag britànic) i la dels Pitt, prop d'Escòcia. Segons un arqueòleg irlandès, la gran quantitat de pipes que es troben als túmuls (jaciments funeraris) tant a Irlanda com a Escòcia, així com el prou conegut art celtico-escita, estan lligats al consum de cànyom.

El món grec. Sembla que els historiadors no tenen gaire dubtes a l'hora de relacionar els ritus grecs de Deméter i les litúrgies d'Eleusis amb el consum de cannabis. En elles, els sacerdots eren els mediadors entre la terra i el cel i mostraven el camí al món de les ànimes. Un altra referència (en aquest cas només probable) sobre la presència de cannabis al món grec la trobam a l'Odissea (segle IX a.C.). En ella, es parla del Nepente, una beguda oferida a Telémaco per Helena, filla de Zeus, que fa oblidar el dolor i la infelicitat. Conta l'Odissea que Helena havia rebut el filtre de mans de l'egípcia Polydamna. Si bé aquesta relació no és definitiva per ella mateixa, crida l'atenció quan Diodor Sícul (90–20 a.C.) parla de les dones de Tebas que preparen una beguda amb cànyom que té el mateix efecte que el nepente d'Homer. També Dioscòrides (40–90 d. C.) parla del cànyom i de les visions i agradables al·lucinacions que provoca, a la vegada que menciona que a l'Índia ja es consumia per estimular la gana i com afrodisíac.

Roma i Cartago. Els romans utilitzaven el cànyom principalment per la seva fibra per a teixits i per a veles i caps d'embarcacions. També es diu que menjant-lo entrava la set, i que en dosis abundants provocava símptomes estupefaents.

Els cartaginesos, en canvi, sembla que coneixien molt millor el haixix. Destaquen dues àmfores plenes de haixix en bon estat que es varen trobar a una galera de guerra del segle III a.C. L'arqueòloga Frost, que estudià el peci en qüestió opina que el haixix serviria per mantenir alta la moral dels mariners en moments de navegació difícil i abans de les batalles.

Índia. Sembla ser que la amrita, una espècie d'ambrosia de la immortalitat, així com les píndoles de la felicitat, ambdues consumides dins la cultura índia, eren composts derivats de cannabis, que es denomina charas o bhang. També es sap que cap al segle XVI tenia tal importància en algunes zones que era utilitzat per els intercanvis, amb les mateixes funcions que la moneda. Està clar que la seva importància dins aquesta cultura és fortíssima.

En general, es coneix el seu consum de tres formes diferents: amb aigua (poust), amb esperit (loukti) i amb opi (mourra). De l'any 1893 tenim el Indian Hemp Drugs Commission Report realitzat pel govern britànic on en es troba un assaig sobre la religió del cànyom, tal i com es pot llegir als originals. En ell, ens parla del caràcter sagrat de l'herba i la seva forma de recol·lecció, així com les formes de prendre'l.

No hem d'oblidar en aquest apartat que els antics indis de religió musulmana, també en tenien perfecte coneixement i la consumien. En aquest cas, el Bhang ja no representarà un déu omnipotent, sinó al gran profeta Khizr. Alguns dels seus poetes ens faran tot tipus d'alabances sobre l'herba.

Orient pròxim. El cannabis es comença a trobar amb freqüència en escrits mèdics àrabs des del segle V i té una especial rellevància dins la branca sufí, que la utilitza a les seves complexes danses rituals per arribar a l'èxtasi. Els faquirs musulmans també tenen relació amb el cannabis. Segons la tradició, Haider, cabdill escèica del segle XV., va trobar una planta anomenada kounab i després d'haver-la tastada li donà als seus deixebles per tal de comunicar-lis el seu descobriment, per què el mantenguessin en secret i només el revelassin als faquirs. Així, la nova herba adoptada pels fakirs (en origen captaires de les diferents ordres mendicants musulmanes) s'anomenà haschischat alfokora, l'herba dels faquirs.

Àfrica septentrional. Per el coneixement del cannabis d'aquesta part del globus són de gran utilitat alguns escrits del període colonialista, com el de C.S. Sonnini, un francès que viatjà per Egipte cap el 1800. Ens conta que el preparat a base de cànyom més usat s'obté esclafant els fruits junt amb les seves càpsules membranoses, es cou al forn afegint-li mel, pebre bo i nou moscada. Els pobres, que fan més dolça la seva misèria amb l'estupor que els produeix el cànyom, es contenten amb menjar la pasta resultant de les llavors triturades. També hi ha qui menja les càpsules tal i com estan, i qui, per el contrari, les fuma mesclades amb tabac. Altres redueixen les càpsules i els pistils a pols i el mesclen amb tabac. Llavors fumen la mescla en una espècie de pipa d'aigua. Aquest és un dels entreteniments més comuns de l'Egipte meridional.

En l'actualitat, el 56% dels marroquís manté el costum de fumar kifi, mescla de fulles, flors i tabac dins una petita pipa anomenada sebsi.

Àfrica negra. Encara avui dia són vigents diferents costums i ritus relacionats amb el cannabis a l'Àfrica negra. Un d'ells és el practicat pels zulús, que posen un manat de cànnyom enterra, el tapen amb fems sec cremant i després de fer-li dos forats fan un parell de calades. Al Congo també està molt estès el cànnyom. Les fulles fresques es fumen en pipa i les llavors i fulles embalades dins escorça d'arbre. A Angola, hi ha diferents tribus que en fumen, seguint els ritus de cada tribu. Un cas curiós és el dels Bena-Riamba (fills del cànnyom), seguidors d'un culte aparegut el 1870. Aquell any, el cap Kalamba-Moukenge va cremar públicament tots els ídols tradicionals i instaurà un ritual únic basat en el consum del cànnyom (aquí podríem parlar d'una espècie de dictadura del cànnyom a l'invers de la cultura occidental). Els fills del cànnyom són avui dia una gran secta regida per una espècie de comunitarisme agrícola, amb intenses manifestacions grupals i culturals relacionades amb el consum de cannabis.

Amèrica pre-colombina. En contra del que es diu a molts de llibres que el cannabis va ser introduït després de l'arribada d'en Colom, evidències arqueològiques ens demostren el contrari. Nombrosos teixits trobats a una tomba prehistòrica a Morgan Country, Tennessee, donen consistència a altres autors que suposen que arribà amb els primers pobladors nòmades o amb els navegants fenicis que sembla arribaren a les costes americanes cap el 530 a. C. Pel que fa al seu ús, apart de la seva importància per la fibra obtinguda, se li atribueix un ús en rituals. A més a més, sembla que el cigar de marihuana (porro) va ser inventat pels indis caribenys, ja que un document de 1561 ens explica que els habitants d'una illa caribenyia sense especificar liaven cigars de cannabis sec de forma anàloga al que es fa amb els puros.

Europa medieval. Sembla que varen ser els creuats que tornant de la guerra introduïren el consum del cànnyom com a droga. No es coneixen els resultats, però s'utilitzava també amb fins medicinals per combatre locura, hidrofòbia, histèria, delirium tremens, tètanus i còlera. A més a més, a principis del segle XVI el cànnyom formava part de quasi be totes les filtres de bruixeria i en les receptes de metges d'anomenada.

Europa al segle XIX. Després que durant segles l'interès pel cànnyom roman oblidat a Europa, la campanya de Napoleó a Egipte (veure punt 3.2) donà l'oportunitat de fer els primers estudis científics moderns sobre els seus efectes. L'any 1839 es comencen a descobrir les seves propietats analgèsiques i anticonvulsives. Cap a mitjans segle XIX sorgeix als salons parisins l'interès per orient i, entre d'altres, el cànnyom. És aleshores quan poetes com Baudelaire ens regalen amb magnífics fragments literaris: és primer una certa hilaritat, estrofolària, irrefrenable, la que ens domina. Aquests accessos d'alegria sense motiu, dels que quasi be ens avergonyim, es repeteixen freqüentment interrompint intervals d'estupor durant els quals s'intenta en va concentrar l'atenció. Les paraules més senzilles, les idees més trivials, agafen un sentit insòlit i original. El benestar ocupa un important lloc en les sensacions provocades pel haixix; un benestar elàstic, peresós, callat, derivat de l'esmoreïment dels nervis.

3.2. HISTÒRIA RECENT. LA PROHIBICIÓ.

Dins l'apartat de la història del prohibicionisme del cannabis, ens hem de traslladar a finals del segle XVIII, durant la campanya d'Egipte de Napoleó. En aquest temps, es va publicar una proclama en la que prohibia una beguda feta pels musulmans a base de cànnyom, així com fumar les seves flors. Entre d'altres mesures, els locals on es consumien eren clausurats i els propietaris empresonats per tres mesos. Els carregaments arribats a la frontera eren confiscats i cremats.

Més recentment, hem de cercar l'inici de la prohibició del cultiu i consum lliure de cannabis a nivell mundial als USA. Tot i que els orígens s'han de cercar amb l'arribada d'immigrants mexicans a partir del segle XIX, abans s'ha de tenir coneixement d'un esdeveniment que ho fan tot prou complex. Per una part, està el consum d'opi, una droga que crea una forta addicció, per part de la població de treballadors asiàtics que arribaren amb la revolució industrial. Degut a l'esperit treballador d'aquest col·lectiu, aquests acaparaven molts de llocs de

feina per la qual cosa eren odiats per la població blanca treballadora, que cercà arguments en contra d'ells relacionant-los amb la misteriosa pràctica de l'ús de l'opi. Degut a l'èxit aconseguit amb la campanya en contra de l'opi, el mateix patró es repetí amb la cocaïna, però en aquest cas s'agravà ja que es relacionà el seu consum amb crims realitzats per delinqüents de raça negra. Es deia que amb els seu consum, es convertien en bèsties salvatges que tenien la força de 4 o 5 policies. Com a conseqüència, ambdues drogues es prohibiren i el sentiment en contra d'aquests grups no blancs es reforçà.

Un altre aspecte important és que després de la gran depressió, es prohibí el consum d'alcohol. Al ser una droga de gran implantació dins aquesta societat, aparegué un mercat negre on es venia a preus elevadíssims. Davant això, es formà una gran força policial per a combatre'l, el Narcotics Bureau. Tal i com ha quedat reflexat a tantes pel·lícules (Els Intocables d'Elliot Ness i moltes altres) i novel·les de l'època, en aquest temps bandes organitzades comencen a tenir el control d'aquesta i altres substàncies il·legals i els suborns estan a l'ordre del dia, des de policies fins a polítics. Quan es torna a legalitzar l'alcohol, ens trobam amb un cos de policia de dimensions desproporcionades i sense feina concreta.

Cap el segle XIX arriben, aleshores, un bon nombre d'immigrants mexicans que introdueixen i normalitzen el consum de marihuana, de forma que passa a utilitzar-se per col·lectius marginats (llatins i població negra). Cap els anys 30 del segle XX el seu consum estava molt estès per moltes ciutats. És aleshores quan comença una campanya que s'inicia a New Orleans per a que el cannabis sigui il·legal. Es cerca la motivació d'aquesta campanya en els següents punts (SALVAT 1997): justificar un major finançament per el Narcotics Bureau (necessitava justificar-se un cos tan nombrós), reprimir les minories marginades de -població negra i immigrants- i expansionar el mercat dels opiàcids (que a diferència de la marihuana es trobava en mans de la màfia, que es trobava molt lligada a les altes esferes de l'FBI).

És aleshores quan el 1937 s'aprova la Marijuana Tax Stamp Act, que la prohibeix a tot el territori nacional després d'una intensa campanya coneguda com a Reefer Madness (locura de la marihuana o locura porrera). Curiosament, per aquell temps a Kentucky havia una potent indústria de cànnyom de teixits i corda. Es pensa que si la població nord-americana hagués relacionat la perillosa marihuana amb l'útil hemp s'hauria trobat una forta oposició a la llei.

Després de la prohibició, el mateix govern ignorà la il·legalitat del cultiu del cànnyom i durant els anys quaranta, el govern americà es veié obligat a implantar un programa d'emergència per cultivar cànnyom (la Guerra Mundial havia tallat el subministrament de cànnyom europeu), de forma que el 1943 s'aconseguí al país una collita de 62.000 tones!.

Amb el lema Hemp for Victory, el govern atorgà permisos especials i ajudes per a la seva plantació durant la guerra. Curiosament, aquest fet va ser posteriorment amagat per l'administració USA fins que Jack Herer, un dels activistes pro-legalització més coneguts arreu del món trobà i tragué a la llum documents i informació gràfica irrefutable els anys setanta. També durant aquests anys arribà el que es batià com a Reefer Madness 2, una campanya que be podria ambientar-se a una novel·la de n'Orwell: es tractava de lluitar contra qualsevol manifestació relacionada amb el cànnyom, de forma que s'eliminà tota menció de la paraula hemp dels llibres de text escolars, o fins i tot del prestigiós Smithsonian Museum.

De forma prou generalitzada i fetes algunes excepcions, després del cas americà les administracions d'arreu del món anaren prohibint, amb més o manco matisos, el consum de cannabis. La confirmació mundial arriba el 1971 amb la convenció sobre Substàncies Psicotròpiques.

3.3. SITUACIÓ LEGAL ACTUAL.

Pel que fa a la situació legal a l'estat espanyol, la Llei Orgànica 1/92 sobre Seguretat Ciutadana (Llei Corcuera), a l'article 25 no sanciona el consum privat però castiga l'obtenció, possessió o tenència de qualsevol quantitat de marihuana (sanció no penal, amb multes de 50.000 a 5.000.000 pessetes). Més envant,

al paràgraf segon del mateix article diu que les sancions imposades podran suspendre's si l'infractor es sotmet a un tractament de deshabituació a un centre degudament acreditat.

Fora de les nostres fronteres i dins l'àmbit de la CE, el panorama és normalment més restrictiu. No obstant això, ens trobam amb l'anomenat oasi holandès en que dins el marc de la prohibició legal, des de 1976 es despenalitzava la possessió de drogues blanques per a ús privat en quantitats menors de 30 grams.

El cas dels Estats Units també es digne de menció, a més de ser d'obligada referència ja que en molts de casos a nivell internacional es segueixen les directrius més o manco imposades per la seva administració. Per una part, la més petita quantitat de marihuana és motiu de delictes i es castiga amb penes de presó i els infractors són presentats davant la societat com a autèntics criminals (en l'actualitat, el 20% dels presos als USA ho són únicament per haver consumit drogues il·legals!). Terra de contrastos com poques, junt amb aquest panorama tan repressor i després d'intenses campanyes, l'any 1996 s'aprovà a l'estat de Califòrnia una llei per la qual es legalitza la venda i consum de marihuana amb prescripció mèdica (veure punt 4.2) entre malalts de sida, càncer o glaucoma. Es crearen locals on els malalts podien consumir-la amb la tranquil·litat i seguretat que no havien de comprar material de baixa qualitat, fins que la DEA (administració sobre drogues) intentà paralitzar la llei i forçà el tancament de tots els locals l'any 1998. Després del recurs posat pels mateixos malalts, un altre tribunal acaba de donar-los la raó, de forma que en breu és de suposar que els locals es tornin a obrir. Paral·lelament a això, l'empresa farmacèutica Roxane Laboratories ha tret al mercat el Marinol, càpsules de THC sintètic dissolt dins oli de sèsam. Tal i com correspon a una forta empresa farmacèutica, Roxane ha aconseguit que la DEA i la FDA (administració de fàrmacs) cataloguin el medicament com a no perillós (a diferència de la marihuana), de forma que els metges no tenen trabes burocràtiques a l'hora de receptar-lo.

3.4. MOVIMENTS PER LA RE-LEGALITZACIÓ DEL CANNABIS.

Malgrat les prohibicions, la marihuana es difon als USA els anys 50, i els 60 arriba també a Europa. En general, en aquesta època ens trobam amb una cultura underground (hippys, flower power...) que utilitza el cannabis i moltes altres drogues (de fet, com més millor) com una forma més de rebel·lió enfront dels convencionalismes. D'aquesta època es pot generalitzar diguent que mentre a Europa els moviments són relativament modestos, als Estats Units es fan accions de molta més envergadura: l'octubre de 1968 els federals donen caça a un hippy que escampava llavors per tot el Midwest i facilitava cartografia actualitzada amb la localització de les plantacions; a New York, el dia de sant Valentí de 1969, 30.000 porros són enviats per correu a altres tants caps de família. En aquest temps, la tònica general era la d'utilitzar el cannabis sense haver de donar gaire justificacions ni argumentacions científiques i dins una filosofia de vida de rompre amb l'establert.

Amb el pas del temps, tots aquests col·lectius més o manco dispersos es van organitzant i posen en marxa un moviment reivindicatiu molt més seriós (entès en el sentit de rigorositat i sense menysprear tot l'anterior) que lluita per la re-legalització i per que la societat deixi de veure els consumidors de marihuana com a malalts o, encara pitjor segons els països, delinqüents. Ara es tracta, més que d'incitar al consum, d'omplir el gran buit informatiu creat amb la desinformació de l'administració, per tal d'aconseguir la re-legalització i la possibilitat que cadascú decideixi dins la seva responsabilitat i teòrica llibertat.

En el cas espanyol, podríem trobar exemples de la primera fase esmentada dins la cultura hippy tan arrelada a Eivissa i Formentera, que a més a més anava lligada amb idees en contra del feixisme i la dictadura. La segona fase la podríem iniciar l'any 1991 en que es crea l'associació ARSEC (Asociación Ramon Santos de Estudios sobre el Cannabis), que en l'actualitat compta amb 3.500 socis i set equips de feina. A més a més, ja comencen a funcionar com a editorial publicant alguns títols. Les seccions més consultades són legislació (contacte amb advocats afins...) i cultiu, ja que cada vegada més els fumadors troben més segur l'autoabastiment que comprar haixix al carrer, que a més a més sol ser de pèssima qualitat. Darrera l'ARSEC, han nascut 21 associacions més, dues d'elles a les Balears. També és molt important la difusió i la informació que es fa des de la revista Cádiz, a la venda als quioscs des de 1997. El seu objectiu és normalitzar l'ús del

cannabis de forma que ser consumidor es consideri habitual.

3.5. EN CONTRA DE LA RE-LEGALITZACIÓ.

Lògicament, paral·lelament a aquest moviment es va reforçant la vigilància per part de l'estat, de forma que apareixen importants campanyes en contra dels antiprohibicionistes.

En el cas espanyol, trobam el Plan Nacional Sobre Drogas (PND), depenent del Ministeri de l'Interior. En ell, més que abordar el tema amb argumentacions, el que es fa és explicar l'organigrama del Pla i donant xifres sobre aprehensions, etc. Apart d'això, també sorgiren ONG's dins aquesta línia, entre les quals destaca la Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD), fundada el 1986 per el general Manuel Gutiérrez Mellado i comptant com a presidenta d'honor a S.M. la Reina Donya Sofia. Dins la seva direcció d'internet, ja trobam informació més general i directa que en el cas del PND, on es tracten i analitzen les drogues i molts altres aspectes relacionats. A les seves pàgines s'afirma que totes les drogues produeixen dependència psíquica i la majoria, també física. Concretament del cannabis diu que provoca alteracions psicològiques, dificultats de memòria i concentració, alteracions perceptives, disminucions de l'interès i motivació.

Ja fora de les nostres fronteres destaca la Drug Enforcement Administration (DEA) és a dir, el departament de l'administració USA que s'encarrega del tema de les drogues. És obligada una visita a les seves nombroses pàgines d'internet. En elles, es troba des d'informació (amb recompensa) de narcotraficants fins a tot tipus d'informació sobre totes i cada una de les drogues. Referent al cannabis, parla de més de 10.000 estudis científics que demostren que la marihuana és una droga perniciosa, mentre que no n'hi ha cap de seriós que demostrï el contrari. Dins els seus efectes trobam càncer prematur, addició, desordres mentals (depressió, hostilitat i agressivitat), pèrdua de memòria, discapacitat reproductiva o disminució del sistema immunitari. A més a més, esmenta que el servei per la salut del mateix govern nega la utilitat medicinal del cannabis fumat. Una ONG important en contra del cannabis és la Partnership for a Drug Free America (PDFA), una potent associació dins aquesta línia.

4. USOS DEL CANNABIS.

4.1. USOS LÚDICS.

Tal i com s'ha vist al punt 2.2 la planta de cannabis és diòica, de forma que trobam plantes mascle i femella. La síntesi de THC i altres alcalòids es realitza principalment a la planta femella, concretament a uns pels que protegeixen les llavors. Degut a que les plantes no pol·linitzades fan unes inflorescències amb nombrosos pels (cogollos), el que es tracta d'aconseguir per a obtenir plantes amb més potencial psicotròpic és una collita exclusiva de femelles sense pol·linitzar. És el que es coneix arreu com a Sensi, paraula que deriva del castellà sin semilla. Actualment, algunes cases expenedores de llavors venen varietats feminitzades, és a dir, asseguren que quasi be el 100% de les llavors donaran plantes femenines.

Una vegada la planta ha fet els corresponents cogollos, s'ha d'assecar per tal que el THC s'oxidi i sigui actiu. Llavors, el més corrent és consumir-los en porros o elaborar el haixix. Per a això, es passa per un cedaç de forma que només passin les glàndules de resina (curiosament, a aquest producte se l'anomena pol·len, encara que no té res a veure amb les plantes mascle). Després, es pot aconseguir haixix encalentint i premsant el pol·len, que pot fumar-se mesclat amb tabac. També es pot fumar en unes pipes d'aigua anomenades bong. Una altra forma de consumir-lo és ingerit. Mesclat de diferents formes en receptes de cuina, el seu efecte no és tan immediat com per via pulmonar.

4.2. USOS TERAPÈUTICS.

Ja s'ha esmentat a punts anteriors que des de fa milers d'anys s'han atribuït propietats terapèutiques al cannabis (punt 3.1). Xina, Índia, Orient Mitjà, el sud-est asiàtic... l'han utilitzat com a remei de nombroses malalties.

Galeno i altres clàssics també l'utilitzaven i va ser molt valorat a l'Europa Medieval, Renaixentista i Moderna.

El segle XIX és sens dubte l'època daurada del cannabis medicinal. Dels primers estudis apareguts amb la campanya d'Egipte destaca pel seu enfocament terapèutic el del farmacèutic M. Royer, que el qualifica d'enervant i narcòtic. També destaquen els estudis del metge Moreau de Tours, que el 1845 estableix la primera teoria psicològica sobre el cannabis. Els efectes descrits per aquests i altres autors es podrien traduir en termes científics en els següents: 1. Efectes sobre el sistema perifèric (dilatació vasos sanguinis, dilació de la musculatura i conseqüent millora de la funció respiratòria). 2. Efectes sobre el sistema nerviós central. Efectes psicoactius (moviments lents i difícils, sensibilitat als colors, sabors i música, debilitat de la memòria, eufòria, alivi dels espasmes musculars, pertorbació de la sensació del temps). 3. A dosis molt elevades, al·lucinacions (distorsions de la percepció del cos i de l'espai).

A més a més, també es troba una inhibició de la resposta immunitària i del trànsit intestinal. La seva toxicitat és molt limitada i els seus modestos efectes tòxics (tolerància, pèrdua de motivació) només es manifesten amb un ús crònic. Cap a finals del segle XIX l'ús de la marihuana cau en declivi, incrementant-se l'ús dels opiàcis. Els motius principals foren les grans diferències entre les diferents plantes i preparats, a més de la invenció de la xeringa hipodèrmica, que permeté la injecció de substàncies hidrosolubles (opiàcis).

Precisament la qualitat de dissoldre's difícilment dins aigua (veure punt 2.2) ha servit per a conèixer-la millor. Per una part, el científic nord-americà Allyn Howllet trobà el receptor cerebral del THC degut a les seves característiques liposolubles. Per

l'altra, William Devanne, deixeble de Howllet, va trobar la molècula endògena que s'associava a aquest receptor i la va batejar amb el nom d'anandamida. Tot i que explicar en profunditat aquests processos s'escapen de l'objectiu d'aquest treball, és important veure com les línies actuals d'estudi van encaminades a comprendre el funcionament d'aquest compost (i altres de semblants). Encara que en alguns casos no s'han arribat a conclusions definitives, s'ha observat una relació directa entre l'anandamida i la dopamina, de forma que hi ha una relació directa entre aquesta i malalties com l'esquizofrènia. Un medicament que actuï a aquest nivell sembla la clau per resoldre això. A més a més, estudis d'altres científics també han trobat efectes antàlgics (calmants del dolor) comparables als dels opiàcis, esclerosi en plaques o contra l'anorèxia.

Encara que en aquest apartat ens haguem remès a treballs científics que presenten el cannabis com a medicament útil i amb escassos efectes secundaris, en aquest punt és obligat parlar de la forta controvèrsia que genera, fins i tot dins l'àmbit científic. Els suposats estudis científics que argumenten tant detractors com antiprohibicionistes són extraordinàriament contradictoris. Què fer aleshores? Quina és la corrent equivocada? Per desgràcia, tota aquesta desinformació no fa més que embullar encara més al profà.

4.3. USOS INDUSTRIALS.

Abordar l'apartat dels usos industrials del cannabis es pot fer un tant complex ja que, amb totes les possibilitats que presenta es fa difícil introduir el tema. Es podria començar per recordar que abans de la proliferació de teixits i fibres sintètiques, el cànnyom es trobava (i encara es troba) per tot arreu: llençols, roba, corda, veles d'embarcacions, xarxes, menjar per ocells... ja hem vist al punt 3.1 alguns dels diferents usos que s'han donat durant milers d'anys.

Si el que volem és enumerar els usos actuals que se li donen, ens trobam amb que són tants que un estudi en profunditat es surt de l'abast d'aquest treball. Sabó, roba, material de bioconstrucció, paper, corda... Com a botó de mostra, enumerarem alguns dels possibles usos trobats a un cartell d'una coneguda revista pro-cannàbica (revista cáñamo):

PART PRODUCTES/USOS

Tija ConglomeratsPanellsPlàstics biodegradablesCeresPinturesCordesVelesMoquetesMatalassosTèxtils variatsPaperMaterials aïllants

Fulles Alimentació bestiarCompost

Llavors Menjar per ausFarines

proteïquesPaPastisseriaOliMargarinaCervesaPerfumSabóXampúBarnissosDissolventDetergent

Un altre aspecte és el de la rendibilitat del cultiu: sembla que algunes varietats de l'espècie s'adaptin be a condicions molt adverses i a més a més tenen un rendiment altíssim. Algunes empreses estan començant a fabricar paper a gran escala amb cànyom. Curiosament, des de l'any 1998 el cultiu del cànyom sense component psicotròpic rep ajudes per part de la Unió Europea, junt amb el lli.

5. OPINIÓ.

En aquest apartat exposaré molt breument la meva opinió sobre el tema encara que, tot i que he fet el possible per presentar totes les opinions i postures de forma imparcial, el més probable és que en algun punt no hagi estat així.

En primer lloc, pens que el tema elegit encaixa be dins l'assignatura: es tracta d'un tema d'actualitat, durant aquest segle (encara que no estrictament post-1945) ha tengut importants canvis en el seu tractament, genera profunds debats i a més a més presenta un bagatge històric-cultural importantíssim. Pel que fa a aspectes socials i quotidians, pens que hi toca de ple, ja que des del meu punt de vista implica aspectes relacionats amb la (in)tolerància de l'individu i el control per part dels estats occidentals –no és cap tòpic arribar a dir que dels EUA–, a nivell fins i tot supranacional. També és molt interessant l'aparició (i una impressionant organització posterior) dels obligats moviments contraculturals i per la re-legalització.

La veritat és que no necessit estendre'm massa en la meva exposició i els meus arguments. Per una part, no trob gaire argumentacions (quasi be cap) de pes pel qual es justifiqui l'intervencionisme i el prohibicionisme estatal als nivells actuals, a no ser obscurs interessos econòmics –i no és exagerat pensar-ho– tal i com s'ha vist al punt 3.2. Per ampliar aquest tema, convé dirigir-se a alguna de les nombroses direccions d'internet que l'aborden, on es troben aspectes molt més detallats sobre l'evolució històrica dins aquest segle (veure Herer a la bibliografia). Dins aquesta línia és curiosa la pàgina web www.cannabis.com/hypocrites, on es veuen declaracions de polítics totalment contradictòries.

Un altre punt que trob fonamental és el tema de la llibertat i la responsabilitat: un adult que té dret i capacitat crítica per a elegir els seus representants dins els govern, agafar un cotxe o tenir una arma ha de poder elegir quines drogues vol utilitzar a l'hora de divertir-se, desconnectar de la rutina diària o tenir contactes amb els Déus, per posar alguns exemples. Des del meu punt de vista l'estat vulnera els més elementals drets d'intimitat i responsabilitat de la persona.

També destac els nivells de desinformació i confusió en que ens trobam, sobretot pel que fa als estudis científics. Tot i no tenir coneixements per a rebatre-ho, pens que la línia científico-prohibicionista apareix molt manco creïble. Com a mostra de treball científic aparentment independent, pens que és molt vàlid l'article de PIOMELLI, 1999 on es presenten les investigacions i conclusions segons el punt de vista mèdic. Pel que fa a la famosa dependència de les drogues, ni parlar de la que generen altres productes perfectament legals assequibles en tantes botigues. Molt més greu és el tema de la mortalitat generada per aquests mateixos productes (veure la taula annexa).

MORTALITAT ANUAL ALS ESTATS UNITS ATRIBUÏDES A DROGUES

Tabac 400.000

Alcohol 100.000

Drogues legals 20.000

Drogues il·legals 15.000

Cafeïna 2.000

Aspirina 500

Cannabis 0

Font: Govern dels Estats Units, National Institute on Drug Abuse, Bureau of Mortality Statistics

Resumint, la meua opinió és completament a favor de la despenalització del cannabis i els seus derivats.

6. BIBLIOGRAFIA.

Per sort, la bibliografia existent sobre el tema és molt extensa, encara que en aquest apartat quasi be només es posen els títols utilitzats en l'elaboració del treball.

- Anònim; La Bíblia. EDAF, Madrid, 1967.
- Benet, S.; Cannabis and Culture. Ed. V. Rubin, The Hague, Moutan, 1975.
- Bolòs, O. Et. Al; Flora Manual dels Països Catalans. Ed. Pòrtic. Barcelona, 1990.
- Embolden, William A. Jr.; Ritual Use of Cannabis sativa L.
- Herer, Jack. The Emperor wears no Clothes. Crec que hi ha una traducció al castellà.
- Piomelli, D.; El Cannabis: de la droga al medicamento, dins Mundo Científico, nº 206. Barcelona, 1999.
- Revista Cáñamo.
- Salvat, J; Érase una vez el cannabis en la historia, dins Ajoblanco especial marihuana. Barcelona, 1997 (4ª edició).

7. LINKS.

De forma anàloga al punt anterior, les direccions d'internet que fan referència a aquest tema són moltíssimes. Des d'aquí, es donen algunes de les més importants, tant en castellà com en anglès des d'on es poden aconseguir quantitats extraordinàries d'informació, a més de que des d'elles s'arriba a moltes altres pàgines.

<http://www.marihuana.com> Informació general

<http://www.cannabis.com> Informació general

<http://www.canamo.net> Web oficial de la revista cañamo

<http://www.pangea.org/org/arsec> Web de l'associació ARSEC

<http://www.hightimes.com> Web de la revista nord-americana High Times

<http://www.Lycaeum.org> Abundant informació sobre qualsevol droga

<http://www.Norml.org> Important ONG antiprohibicionista

<http://www.sensiseeds.com> Una de tantes proveïdors de llavors

<http://www.usdoj.org/dea> Web de la DEA

<http://www.mir.es/pnd> Web del Ministeri de l'Interior

<http://www.fad.es> Web de la FAD